

Opleiding tot advocaat

'Snijden leer je op een lijk en niet in Afrika'

Vera de Leeuw¹

Onduidelijkheid over de effecten van de nieuwe Bama-structuur stimuleert het nadenken over de deels verouderde beroepsopleiding. Een balie-examen invoeren, de opleiding aan de kantoren overlaten of toch maar vertrouwen op een goede patroon? Afgelopen juni werd de opleiding tot advocaat op drie plekken besproken.

Juni 2004 was een drukke maand voor nieuwe ontwikkelingen in opleidingsland. Op 16 juni werd in Zeist het vijftienjarig bestaan van de beroepsopleiding gevierd. Een week later vond over de Orde-opleidingsplannen een bijeenkomst plaats voor advocatenkantoren bij gastheer Clifford Chance. En ten slotte besprak het College van Afgevaardigden de materie op 24 juni.

De bijeenkomst in Zeist werd door portefeuillehouder Opleiding Ed van Liere getypeerd als 'gezellige reünie'. En dat was het. Niettemin merkten enkele sprekers nog wel serieus op dat de huidige beroepsopleiding niet meer volstaat: te gemakkelijk (als meer dan 90% slaagt, selecteert de opleiding niet) en sluit niet aan bij de moderne praktijkvoering. De voornaamste oorzaken hiervan zijn factoren die hier debet aan zijn de professionalisering, commercialisering en specialisering in het advocatenberoep.

BIOCHEMISCHE BACHELOR UIT BOEDAPEST

Een herbezinning is noodzakelijk, aldus hoofd Opleiding van de Orde, Rob van Otterlo. Hij legde in Zeist het verband met de nieuwe Bama-structuur (zie over de Bachelor-Master structuur uitgebreid: *Advocatenblad* 2004-2 en 2004-3). Universiteiten zoeken vaak nog naar invulling van het nieuwe curriculum, wat bij sommige instellingen slechts leidt tot het verhangen van de bordjes. Maar andere opleidingsinstituten proberen een juridisch inhoudelijke studie te combineren met de broodnodige praktische vaardigheden. Zo biedt de Amsterdam Nyenrode Law School in samenwerking met de Universiteit van Amsterdam een masteropleiding aan; ook Groningen en Utrecht timmeren aan de weg.

Zullen de diverse wetenschappelijke instituten gaan concurreren om de beste studenten, of is Bama oude wijn in nieuwe zakken? En zal de bio-

chemische Bachelor die in Boedapest zijn opleiding heeft gevolgd inderdaad de koffers pakken en zich aanmelden voor een juridische master in Leiden? Het lijkt mij niet waarschijnlijk nog afgezien van de problemen met taal- en kennisachterstand die zo'n switch mee zou brengen.

NOG GEEN BALIE-EXAMEN

Zou de Orde degene die zijn juridische master heeft behaald zonder een juridische bachelor, de toegang tot de advocatuur kunnen weigeren? Is daarom een zogeheten balie-examen wenselijk of noodzakelijk? Het College van Afgevaardigden vond op 24 juni van niet, omdat de universiteiten zich hebben verplicht om het huidige niveau van de juridische opleidingen te handhaven. Een balie-examen zou nu kunnen worden uitgelegd als een motie van wantrouwen. Maar de portefeuille Opleiding van de Orde zal de ontwikkelingen nauwlettend blijven volgen. Mocht blijken dat rechtenstudenten te weinig juridische bagage krijgen ter voorbereiding op de advocatuur, dan kan alsnog een balie-examen worden ingevoerd.

Overigens zal vanwege de bama-structuur de meerstertitel waarschijnlijk verdwijnen; daarvoor in de plaats komt een Master of Law (LLM), al zou dat nu formeel nog een 'Master of Arts' zijn omdat de reparatiewet in dezen nog niet in werking is getreden. De verwachting is dat dit later dit jaar een feit zal zijn; de Tweede Kamer heeft de stemming hierover over het zomerreces heen getild.

KORTERE DIENSTVERBANDEN NOODZAKELIJK

Het College bespreekt de komende maanden over het plan om de beroepsopleiding met ingang van 2006 te herzien. Doelen van de herziening zijn: hogere opleidingskwaliteit, strengere en eerdere examinering en een grotere rol voor de vaardigheden en de beroeps- en gedragsregels.

Een eerdere examinering – een eerste toets na zes maanden en een tweede na een jaar met beperkte mogelijkheid tot herkansing – verhindert dat degenen die te licht werden bevonden niet de drie jaar als advocaat-stagiair kunnen volmaken. Hun voorwaardelijke inschrijving op het tableau zal

na ongeveer anderhalf jaar vervallen. Voor de kantoren betekent dit dat de arbeidsovereenkomsten, die in de eerste fase nu nog voor drie jaar en drie maanden worden aangegaan, dienen te worden vervangen door kortere dienstverbanden.

EEN MASTER BIJ HET KANTOOR

Door de Bama-structuur en de nieuwe beroepsopleiding kunnen advocatenkantoren een eigen bijdrage aan de beroepsopleiding leveren. Per 2005 bestaat het VSO-monopolie niet meer van het Centrum voor Postdoctoraal Onderwijs-KUN en OSR Juridische Opleidingen. De Orde stelt in het plan dat meer aanbod, en dus meer marktwerking, uiteindelijk leidt tot hogere kwaliteit van het aanbod. Wel zou daarmee de noodzaak toenemen om aan de poort te kunnen toetsen of dergelijke, anders opgeleide juristen voldoen aan de gestelde norm.

Voor de kantoren die, anders dan sommige grote kantoren geen eigen masteropleiding kunnen of willen optuigen, wil de portefeuille Opleiding borg staan voor voldoende opleidingsaanbod, zodat eventuele hiaten in de vooropleiding kunnen worden opgevuld tijdens de beroepsopleiding.

Voor diegenen die straks bij de inschatting van de juridische bagage van de aanstaande stagiair hulp nodig hebben bij het begrijpen van master-cv's, zal de Orde een telefonische helpdesk inrichten.

Op de website zal nadere informatie over de verplichte vooropleiding en de wijze van beoordeling van de diploma's worden opgenomen.

DE GOEDE OUDE PATROON

Tijdens de forumdiscussie 's middags in Zeist kregen de aanwezigen stellingen voorgelegd, waarvan sommige regelrechte open deuren waren, zoals: 'Beroepsopleiding, met of zonder examen, kan niet worden afgeschaft'. Andere stellingen waren gelukkig iets prikkelender maar wel aan de voorzichtige kant.

Vanuit de zaal werd opgemerkt dat de rol van de patroons steeds belangrijker werd, dat het zelfs een sleutelrol is. Immers, zonder goede opleiding en begeleiding in de praktijk, geen goede advocaten voor de toekomst. Veel advocatenkantoren zullen vanaf nu ook meer aandacht aan de begeleiding door de patroon moeten besteden. Ex-deken Peter von Schmidt auf Altenstadt zei op de van hem bekende verhelderende wijze: 'Snijden leer je op een lijk en niet in Afrika'.

Portefeuillehouder Van Liere meldde desgevraagd dat de training voor patroons opnieuw bekeken zal worden maar men wil de patroons merkwaardig genoeg niet, anders dan cursusaanbieders, gaan certificeren.

De afdeling Opleiding van de Orde helpt patroons overigens nu al bij de opleiding en begeleiding van stagiaires door het aanbieden van een

Portfolio met handreikingen voor begeleiding en voor deugdelijke begeleidings- en beoordelingsgesprekken. Zo kan de ontwikkeling van de stagiaires optimaal worden gevolgd en zo nodig bijgestuurd. Eén Raad van Toezicht opperde reeds, het gebruik van het *Portfolio* te verplichten. Nu de rest van de balie nog.

NOOT

- 1 Vera de Leeuw was Manager HR-Development bij een groot Nederlands advocatenkantoor.

Onderweg naar Santiago (slot)

Advocaat Huub van Stiphout is inmiddels aangekomen in Santiago de Compostela, en seint nu zijn laatste belevenissen door.

De paters van Congres hebben ons het pelgrimslied geleerd: 'Ultreia, ultreia', verder, steeds verder. Verder, steeds verder, want achter de volgende berg wacht een volgende verrassing.

Een verrassing, zoals de ooievaars van Molenisaca. Ooievaars huizen in Spanje op de kerk van welhaast elke stad of dorp op onze route. Maar dat ze, zoals hier, nestelen in een hoogspanningsmast, tot vijf nesten op één mast, is bijzonder genoeg om over naar huis te schrijven.

Een verrassing, zoals de Romaanse kerk van Portomarín. In de jaren zestig werd op de plek van Portomarín een stuwmeer aangelegd. Dus werd de kerk verplaatst naar het nieuwe Portomarín. En daar prijkt de kerk nu, met een fresco boven een zijaltaar, alsof hij daar al eeuwen heeft gestaan.

Een verrassing, zoals het commerciële inzicht van een oude vrouw, onderweg naar Sarria. Vriendelijk treedt ze ons tegemoet en biedt ons een in vieren gevouwen pannenkoek aan. Als die opgepeuzeld is wordt om een *donativo* ver-

zocht, die vanzelfsprekend niet geweigerd kan worden.

Prettige verrassingen, maar ook minder prettige. Zoals de vele smakeloze sculpturen, vaak vermoeide pelgrims voorstellend, waarvoor de plaatselijke VVV's ter opleuking van de *camino* opdracht gaven.

Inmiddels hebben we Santiago bereikt. We hebben onze *compostela* (bewijs van voltooiing van de tocht) in ontvangst genomen, we hebben de *botafumeiro* – een gigantisch wierookvat dat wordt aangezwengeld door acht mannen – door de kathedraal zien zwaaien en we hebben de imposante klokken van de stad gehoord. Dit zijn de klokken waar vader Jacob (ja, van de

bekende canon, zonder twijfel de meest bezongen pelgrim) doorheen kon slapen. Die man moet werkelijk moe geweest zijn.

Wij, mijn vrouw en ik, zijn ondertussen niet kapot te krijgen en hebben inmiddels besloten om, na de reeds afgelegde 1550 kilometer, nog 90 kilometer verder te lopen naar Finisterre, het einde van de voormalige wereld. Na (iets van) onze kleren verbrand en ons hoofd in het koude zeewater ondergedompeld te hebben, vangen we misschien, net als de pelgrim van weleer, een nieuw leven aan.

Als een lezer advies wil over de wandelroute, is de heer Van Stiphout – advocaat te Helmond – graag bereid dat te geven.

